

**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,  
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

**Młodzianowski, Tomasz**

**Moguntiae Et Dantisci, 1682**

Quæstio II. An creaturæ ad Deum, possit dari perfecta justitia?

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](#)

**R E S P O N D E T U R.** Esse illam subjectam, non quoad suam in Deo reperibilitatem: neq; enim abrogari potest à Deo; licet sit subjecta, quoad suum exerceri.

**I N S T A B I S.** Jus creaturæ in Deum, non debet esse obligatio instituta à Deo ad aliud, quam ut sit in utilitatem creaturæ, quæ obligatio poterit effe, etiam circa potestatem absolutam.

**R E S P O N D E T U R.** Si illud jus sit ex titulo similitatis divinæ, haberi posset à creatura, sed non sub onere injuria, obligationisque rigorofa.

**O B J E C T U R** 5. Etiam supposita obligatio in dominio, potest adhuc salvare dominium in Deo id; duplice titulo. Imprimis, quia dominium debet esse respectu possibilium; hinc licet chymaram non possit Deus annullare, est adhuc perfectus Dominus. Jam autem supposita promissione, non est possibilis in Deo actus utendire illa, prout voluerit. Deinde quia habet in potestate voluntates hominum, quibus aliquid promitteret, adeoque illas inclinaret, ad id non praestandum, quod eis promisit, si vellet non praestare.

**R E S P O N D E T U R.** Quod ad primum attinet. Cum negemus obligari dominium Dei, consequenter non esse possibilem a domum utendre illa, siquidem datur potentia illius auctus inobligata. De chymara disparitas est, quia non utendo illa, prout libuerit, nulla sequitur in dominio Dei: nunquam enim potest illa uti, prout liberet. Si autem cum possit inante, utire Deus ad libitum, nunc autem non posset, fieret mutatio in dominio, impossibileq; est dominium in chymaras, possibilis inobligabilitas potestatis.

Quod attinet ad secundum. Necdum salvabitur dominium Dei: quia ponetur dependens à consensu humano. Rursus per ordinem faltem ad gratias inefficaces, adeoque non impenitentes consensum, non posset sine injurya operari. Denique antecedenter ad impetratum consensum creaturæ, careret illa potestate. Illustrari solet instantia, si esset Petrus tam efficax in dicendo, ut posset persuadere creditori remissionem debiti, non ideo tamen esset Dominus stante debito, ita & in praesenti.

**I N S T A B I S.** Deus habet perfectissimum dominium nostrarum voluntatum, quamvis de illis non possit disponere independenter ab illis consentientibus. Ergo, & rerum obligatarum adhuc posset Deus habere perfectissimum dominium, quamvis de illis non possit disponere, nisi illis consentientibus, quibus obligavit dominum. Imò videtur de facto Deus obligasse suum dominium in voluntates creatas, in principio non prædeterminantium; siquidem uti illis non potest, independenter à consensu creaturæ.

**R E S P O N D E T U R.** Cum nusquam habuerit

Deus potestatem, salvâ libertate necessitandarum voluntatum, quamvis eas non necessitet, verè adhuc manet non diminutum dominium, diminutum autem esset, si obligaretur, cum esset inobligatum. Addo quantumvis illas necessitaret adhuc injuriam non inferret, inferret autem, si procederet ut liberet, habendo obligatum dominium.

## Q U Ä S T I O II.

*An Creaturæ ad Deum, posset dari perfecta Injustitia?*

**N**Egat Vasq. Hurt. de Incarn. Began. Merac. Ponunt illam alii cum Suar. in quantum illam ponunt in Deo. Aliqui illam negant in Deo, ponunt in creatura qualis Lugo. d. 3. n. 55. Fassolus autem i. p. q. 21. a. 1. dub. 5. non ponit creaturam posse esse Deo justam, sed ponit posse esse injuriam.

**D I C E N D U M** est. *Non posse dari strictam justitiam creatura erga Deum.*

Probatio Conclusionis, quæ sit adferenda, ut videatur. *Sit*

## D I F F I C U L T A S I.

*Examinantur Argumenta Negationis.*

**C**Um in i. P. docuisset Vasq. non reperiri justitiam rigorosam, inter Deum, & homines, ut videre est disp. 84. Respondit illi Suar. præcipue opusculo de justitia Dei. Iterato refutavit illum Vasq. i. 2. d. 223. Aliqua ex illis adferenda sunt.

## Punctum Difficultatis 1.

*Proponitur Primum Argumentum.*

**P**RIMA RATIO est ex Vasq. i. P. d. 85. n. 18. Petita ex natura objecti justitiae commutativæ, cuius formalis ratio in æqualitate dati & accepti consistit. Objectum formale justitiae commutativæ, ejus distinctivum, est æqualitas dati & accepti. Sed inter creaturam & Deum non potest esse dicta æqualitas. Ergo. Major probatur Auctoritate S. Thom. id docentis i. p. q. 21. a. 1. & 2. 2. q. 61. a. 3. & Auctoritate Arist. 5. Eth. c. 2. ubi dicit, specialem justitiam versari circa tria tantum bona, pecuniam, honorem, & salutem, & nisi statuatur in his æqualitas justitiae, sequitur in omni virtute esse justitiam propriæ & speciali modo: quia omnis virtus observat in sua operatione æqualitatem cum sua regula. Et, si facere aliquid secundum voluntatem superioris, quod illi placet, est opus justitiae specialis, & ex tali opere constituitur æqualitas justitiae in retribuendo mercedem, tunc sequitur, in omni opere bono esse datum, & con-

R P  
H MLOD  
JANOWSKI  
1700.3.e.4.  
D. VI  
G

& contrà passum, sicut in quovis contrahente cum alio, quod postulet retributionem ad justitiam. Et ita omne opus bonum erit justitiae specialis, quod est omnes virtutes confundere. Deinde Arist. 5. Eth. 4. assignans justum commutativum, dicit illud esse in emendandis commerciis. Et in c. 5. in omni commutatione esse repulsionem, eo quod pro accepto retribuendo, patiatur abdicando dominium. Postremo, quia justitia debet esse inter duos retributionis capaces; quoties enim nihil interest unius, id quod alius facit, nullam cum eo justitiam commutativam servare potest. Ergo ad justitiam specialem requirit, ut utriusq; mutuo sit, quod datur & accipitur. Min. probat ex illo Job. 25. *Si justè egeris, quid donabis ei. Job. 22. quid prodest Deo si justus fueris, aut quid ei confert, si fuerit immaculata viatua.* Deinde Deus ita est supra omnem creaturam, ut nulla re creata indigeat, nec aliquid extra se in suam cedat utilitatem, etiamsi in honorem, gloriamq; illius fieri dicatur: honor enim est in honorante, at inter honorem hominis & Dei magna differentia: quia dum honoratur homo, etiamsi honor ipsius in alio sit, & ipse etiam ignorat, est tamen ei utilis: honor autem, quem Deo facimus, non est in utilitatem illius.

**R E S P O N D E T** I. Suar. Opusc. de Just. Dei n. 14. hæc vera esse de justitia humana, quatenus tali, prout de illa egerunt Philosophi: neq; eadem specie virtus moralis inclinat homines ad servanda hominibus jura, & servanda Deo; non esse autem vera de justitia formaliter & abstractius accepta, qua sit virtus moralis inclinans voluntatem hominis ad servandum illum jus divinum, qua virtus erit formaliter commutativa justitiae: quia proprium commutativa, est jus proprium alterius servare seu retinere. Et sic religio, prout est virtus redditus debitum Deo, est specialis justitia, sacrilegium non est contra justitiam humanam, est tamen contra justitiam, quæ reddit debitum Deo. Idem dicendum de blasphemia, quæ si sit contra veritatem fidei, sub hac ratione fidei opponitur, revera autem est Sacrilegium contra Religionem.

**C O N T R A.** Tum quia. Universaliter dictis locis egit Philosophus, de justitia, &c. si posuit eius objectum quod excludit justitiam inter creaturam & Deum, hoc ipso negavit justitiam creaturaræ ad Deum. Tum quia; dicit Vasq. proprium commutativa esse jus alterius servare non quomodounque, sed in ratione dati & accepti utilis, negabitque ulterius Vasq. religionem in rigore esse justitiam commutativam, eo quod non reddat debitum, quâ utile, concedetq; Vasq. eundem actum ratione diversarum formalitatum posse diversis virtutibus opponi, ut adulterium opponitur justitiae & temperan-

tiae, sed negabit sub illa formalitate sacrilegium opponi juri justitiali divino; cum non auferat Deo ullum utile.

**A D D I T** I. ad Responsionem Suar. cit. n. 17. Majoris est momenti, quod pertinet ad honorem & estimationem alterius, quam ad utilitatem, & commodum, et si in nobis honor; & fama utilitate mensurentur, ideo est, quia est inferioris ordinis; Divinus autem honor est per se estimabilis; alioqui tantum illum Deus non commendaret, nec honor & gloria Dei possent esse materia specialis obligationis erga Deum, si Dei nihil interest opus illi promissum: nihil enim estimabit quod fiat necne: potest item Deus facta sibi promissione & pacto, speciale jus acquirere, redditioque talis juris, formaliter ad justitiam pertinebit.

**C O N T R A** est. Tum quia. Concedo esse majoris ex objecto momenti honorem & estimationem, præ utili; sed nego quod honor possit esse materia justitiae, nisi in quantum utilis est. Tum quia; quamvis honor creatus sit inferioris ordinis, est tamen verè honor, & nihil minus non est objectum justitiae, nisi in quantum utilis, & si censeretur, ut ita dicam, inter bona inutilia, illius violatio, non esset injustitia. Ergo, cum Deo non sit utilis honor illius, non erit materia justitiae. Concedo quidem Dei honorem, esse per se estimabilem, sed nego quod sit estimabilis in ordine ad justitiam, si non habeat formalitatem utilis.

**A D D I T** 2. Suar. Sæpe Deum pacisci cum creatura de operibus, intervenitque illic commutatio, ut etiam agnovit S. Thomas in 3. p. q. 85. a. 3. dicitq; illic intervenire commutationem quandam, unde æqualitas commutativa non debet esse ut sic æqualitas dati & accepti cum mutua utilitate: id enim spectat non nisi ad creatam commutativam. Sufficit ergo, ut ponatur commutatio aliqua, id est, exhibito aliquis actionis, vel passionis ex parte utriusque personæ, ut verum & proprium jus justitiae, inter eas interveniat. Quod ipsum ulterius probat: quia commutativa inclinat voluntatem ad reddendum alteri, quod est aliquomodo suum ratione dominii, aut æquivalentis juris; ideo etiam includit necessitatem quandam, quam nomine debiti significamus, quæ necessitas oritur, vel ex injuria, vel ex contractu, alijs, et liberalis donatio.

**C O N T R A.** Tum quia. Concedo, posse illic intervenire pactum; sed nego, quod pactum, commutativa justitialis: deest enim specificativum, nempe datum & acceptum utile: Tum quia. Expressè S. Thomas dicit intervenire illic aliquam commutationem. Ergo non est rigorosa, adeoque nec justitialis propriè. Tum quia; nego ex dictis rationem dati & accepti cum mutua utilitate solum formalisare creatam justitiam: nam Philosophus definio-

com-

# Disputatio III.

83

mutativam, respexit ad utile. Ergo, si hoc non habetur, in commutatione facta à parte Dei; hoc ipso non habetur definitio commutativa, adeoque iustitiae. Unde ulterius conceditur, commutativam includere voluntatem reddendi suum, sed nego, quod reddendi suum, quo-  
cunque modo, sed reddendi suum utiliter.

**ADDIT 3.** Idem. Quod dicitur commutativa versari circuaria bona pecuniam, honorem, & salutem, id verum est de iustitia humana, sed improbabile est, esse hoc objectum iustitiae commutativa, ut sic: quia neque consequens potest aliqua ratione probabili suaderi. Quod ipsum illustrat. Misericordia si consideratur, quatenus inter homines exercetur, adsequata illius materia, sunt bona materialia: nam etiam in bonis spiritualibus nonnisi mediis actionibus corporis subvenitur; & tamen agnoscimus fieri misericordiam per interiores actus, ut orando, per externas item actiones Sacramentorum &c. quamvis Aristoteles has materias non agnoverit. Ergo, sicut non sequitur, non dari misericordiam altiore, ita nec sequitur non dari iustitiam altiore. Quod ipsum ulterius ex hoc colligit Suar. Quia quod illa bona, sunt materia iustitiae inter homines, inde est: quia nonnisi in his bonis, homo potest laeti, vel ditior aliquo modo fieri: si ergo dentur personæ intellectuales inter quas possit esse communicatio in alio genere bonorum, poterit etiam esse jus proprium ad tale bonum: unde universaliter materia adæquata commutativa erit, omne illud bonum, quod quis debet, & potest conferre alteri ex vi proprii juris.

**CONTRA.** Tum quia. Immerito assumit Suar. Consequens illud non habere fundamentum: ponit enim Aristoteles cit. hæc verba. *Sed hacten* supple particularis commutativa) circa honorem, aut pecunias, aut salutem, aut si cunctanomine non possent comprehendendi, circa rationia veritas, ob voluptatem, qua à lucro configitur. Ubi ut vidimus rationem commutativam pecunia, fama, salutis, constituit Aristoteles, voluptatem à lucro, seu utili consequentem, quo posito infertur consequens. Ergo, si Deus non habet lucrum, comparatus ad creaturam, non habet etiam iustitiam commutativam: nam hæc per Aristotelem, respicit lucrum, & si definitivè per Aristotelem respicit commutativa lucrum, cum hoc non reperiatur in Deo, non reperiatur definitivum commutativa; adeoque neque ipsum definitum, commutativa iustitia. Optimè autem infertur consequens, & probatur consequentia à negatione definitionis ad negationem definiti. Tum quia, ea quæ adfert de misericordia, non convincunt: nam si definitivè misericordia esset subvention corporalis, excluderetur etiam illa à Deo; sed quia definitivè misericordia, est subventionis

alienæ miseriae, bene illa ponetur in Deo, cum illi hæc definitio conveniat. Quia autem definitivè, per Aristotelem, debet esse commutativa circa lucrum seu utile, cumque Deus nullam utilitatem ex operibus nostris percipiat, bene inferimus, Deo commutativam non convenire. Tum quia. Nego bene predictam commutativam à Suar. assignari; nisi addatur, quod debeat conferre alteri utile: quia nisi hoc addatur, non ponetur ad mentem definitionis voluptas lucri. Cum tamen posita sit ab Aristotele; hinc eam non ponere, erit non ponere hoc, quod posuit, tanquam rationem definitivam Aristoteles.

**ADDIT 4.** Idem. Quomodo contra passum ad hanc iustitiam requiratur. Non enim requiritur, ut ab alio accipiat aliquid utilitatis: nam quando promissio obligat ex iustitia, ille, qui solvit, nihil ab illo accipit utilitatis; saepque etiam inter homines ponitur stipendium ex iustitia, pro opere nullius utilitatis, immo nec voluptatis, ut si quis det stipendium, ut interficiat, vel mutilet innocentem. Et si dicas esse utilitatem: quia expletur illius appetitus & voluntas; est hoc abuti terminis; alias implere voluntatem Dei, quando aliquid præcipit, effet aliquid facere inutilitatem illius. Non etiam requiritur, ut qui retribuit, mali aliquid patiatur: nam per se hoc nonnisi necessarium est, ut ius alterius exæquetur. Quod autem hoc fiat per privationem dominii alteris, per accidens est. Et sicut in subveniendo alteri semper aliquis se privat dominio rei, vel saltem usu, aut onus aliquid suscipit, neq; tamen de ratione misericordia est repassio. Ergo quamvis iustitia humana involvat repassum, non sequitur, quod involvat iustitia, ut sic. Et sicut potest aliquis subvenire miseria sine repassione, ut si pro altero oret, ita & in iustitia evenire hoc potest, causa, quo quis ex stipendio teneatur talem orationem facere. In hoc ergo solo stabit repassio, quod tanta debeat esse retributio unius, quanta fuit operatio alterius.

**CONTRA.** Tum quia. Ut urget Vasq. l. 5. d. 223. replicans rationes Suatii. Ea quæ adfert de misericordia, non convincunt: quia nemo dicit de ratione misericordia, esse abdicationem dominii. Unde etiam inter homines est sine abdicatione dominii; dato v.g. solo usu fructus. Jam autem repassionem requirit Aristoteles ad iustitiam, & commutativa inter homines, non est sine abdicatione dominii. Tum quia. Quando aliquis accipit pecuniam, ut interficiat innocentem, onus illud occidendi, non potest non esse pretio estimabile. Tum quia. Nego, quod ille, qui ex iustitia solvit promissum, nihil accipiat utilitatis, quamvis hæc & nunc non accipiat, & si nihil accipit utilitatis, obligabitur ad solutionem ex mera fideliitate. Tum quia. Nego, non percipi à condu-

gen-

R. P.  
H. MLOD  
JANOWSKI  
TOM. 3. c. 4.  
D. VI  
G

cente utilitatem ex occidente innocentis, qualis esset v.g. utilitas ne se infestet, ne causam urgeat &c. hinc non erit utilitas illa oriunda ex prae- cisa impleione voluntatis conductoris: sed alia erit utilitas, quam innui, vel alia similis. Tum quia. Nemo de definitiva ratione misericordiae etiam creatæ ponit repassionem: Jam autem cum non loquatur de justitia creatæ Aristoteles, sed de justitia sine addito, censendus erit loqui de justitia ut sic; ad quam tamen repassionem requirit. Tum quia. Casu, quo quis orationem teneatur ex justitia facere, interveniunt ea, quæ assumit argumentum, nempe utilitas ejus, qui conductit, & utilitas ejus, qui conductitur, ratione pretii, consequenter habetur etiam passio, & repassio: & si non haberet utilitatem ex oratione, non solveret ex justitia. Tum quia; ad repassionem debet quidem esse tanta retributio, quanta fuit operatio alterius, sed non quomodocunque, sed prout habet rationem utilis.

**ADDIT 5.** Idem, varias instantias, quibus probat latius patere justitiam, quam commutationem inter homines, quia inter Angelos ipsos in pura natura consideratos, talis commutatio potuisse reperiri, & si verum est, posse unum Angelum vim inferre Angelo alteri, hæc actio posset esse inter illos injuria. Item si illum decipiat in contingentibus & liberis, vel inflammet. Item si non exhibeat honorem, quem forte ratione officii, alteri debet.

**CONTRA.** Ex Vasq. Dispar est ratio de Angelis: nam illi commodi, & incommodi capaces sunt, secus Deus; adeoq; prædicta definitiva commutativæ justitiae, poterunt ad Angelos etiam extendi, ipsaque virtus justitiae, intercedere inter illos.

**RESPONDET 2.** Ripalda. Tenere Aristotalem L. 4. Eth. c. 3. ad justitiam pertinere exhibitionem, vel ablationem honoris, licet strictè utilis honor non sit.

**CONTRA** est. Quia sub termino, fama, quæ etiam est materia commutativæ, includuntur omnia bona, adeoq; & dignitas. Et sicut fama strictè utilis non est, quia aliam habet definitiōnem, & nihilominus ut sit materia commutativæ, per Aristotalem debet habere rationem lucri, ultimoq; per lucrum formalisari; ita & dignitas, ut sit materia commutativæ, debet habere rationem utilis.

**RESPONDET 3.** Lugo de Incarn. d. 3. n. 64. Quod etiam ante illum innuit Suar. opusculo citato n. 27. Argumentum multum probare, illa bona non posse esse etiam materiam charitatis & amicitiae erga Deum, imò nec fidelitatis: Nam sicut justitia inclinat ad servandum ius alienum, circa commodum & utile: sic amicitia ad desiderandum commodum amici, fidelitas ad implenda promissa circa utile: nam promissio de re indifferenti, quod impletatur

non refert: quamvis ergo peccatis non lœdatur intrinsecè Deus, quia tamen estimatio extrinseca est prudenter appetibilis, poterit ad hæc ipsa, darijus in Deo.

**CONTRA** est. Tum quia, admittit amicitia, ne respiciatur utile. Hinc si aliquis amet alium, quia hoc sibi utile est, non censabitur esse amicus; si ergo admittit, imò requirit ne respiciatur utile, poterit esse bene contenta amicitia etiam extrinsecis bonis amici, & non tantum intrinsecis. Unde etiam amicitia non definitur per velle utile & lucrosum alteri: quia autem definitur commutativa per rationem lucri, si hæc ratio non reperiatur, non reperiatur commutativa. Tum quia. Nego titulo fidelitatis, neminem obligari ad danda indifference: semper enim veridicitati, negatione etiam indifference rei, contraveniretur; ad dandum autem utile quæ tale, superaccedit adhuc titulus justitialis. Tum quia. Concedo estimacionem externam esse prudenter appetibilem, sed nego, posse appeti à Deo, tanquam illi utilem. Consequenter, nec tanquam materiam justitiae.

Hæc sint dicta pro defensione Argumenti Vasq. de quo ipso Argumento, quid sit ex objecto sentiendum, infra dicetur.

## Punctum Difficultatis 2.

Proponitur secundum & tertium Argumentum.

**SECUNDA RATIO** est ex eodem Vasq. Nulla creatura, aut peccatis suis, aut alio modo potest inferre Deo damnum. Ergo, etiam & nihil tribuere illi potest, quod vere in utilitate & compensationem Dei cedat: contrariorum enim eadem debet esse ratio. Unde blasphemie, sacrilegia, & odium Dei non sunt proprie peccata injuritiae: opponuntur enim aliis virtutibus: blasphemia fidei, sacrilegium religioni, odium charitati, quæ à propriè justitia maximè differunt. Unde etiam per S. Thom. 3 p. q. 85. a. 3: *Etiam si paenitentia sit pars justitiae, in ea tamen non servari justum simpliciter, quod ipsum ostendit, paenitentiam non esse justitiam rigorosam, adeoque non esse partem subjectivam, sed potestativam justitiae.*

**RESPONDET 1.** Suar. Quod hic non ponatur justitia talis inter Deum & homines, qualis ponitur inter ipsos homines. Unde talis justitia pars subjectiva non est justitia erga Deum, sed est pars justitiae formalius & abstractius accepta, quæ sit virtus moralis inclinans voluntatem hominis ad servandum illæsum omne ius, & dominium divinum, quodcunque illud sit: consequenter dicit, reddere cultum Deo debitum, non pertinere ad justitiam commutativam humanam, sed ad divinam, quæ Religio appell-

## Disputatio III.

85

appellatur. Quæ ipsa Religio, dupliciter accipitur. Primo ut dicat totum genus quoddam virtutis moralis, reddens debitum Deo. Secundo prout specialiter dat solum cultum honoris, per modum observantiae. Dicit autem Suar. le loqui de justitia priori modo sumpta, & sic claudit sub le justitiam, quam homo debet servare erga Deum, sive omnis virtus participet propriæ hanc justitiam, sive non; blasphemia etiam, licet in quantum est contra veritatem fidei, opponatur fidei, revera tamen est directe sacrilegium contra Religionem.

CONTRA est. Tum quia, ex vi horum, quæ affumit Suar. non tantum sequitur peccatum non esse contra justitiam humanam, sed etiam neque contra justitiam, quæ sit specialis virtus, intendens æqualitatem hominis ad jus divinum. Quod ipsum probatur. Quia virtus moralis intendens jus quodcunq; divinum servare, potius importat complexionem virtutis, & si per hoc salvias, quod scil. se constitutat virtus illa in ratione specialis, per ipsam reduplicatio nem motivi, scil. intendendo servare honestatem in æqualitate ad jus divinum quæ tale: quia tamen extenditur ad quodcunq; jus divinum, adeoque etiam ad jus non rigorosum, nec cum injurya violabile, needum sequitur tali etiam conceptu posito dari, justitiam rigorosam inter Deum & hominem; si autem dicas te loqui de servando jure divino rigoroso, probandum fuisset, esse illud rigorosum, quamvis non adserat Deo ullum utile.

Tum quia. Concedo, blasphemiam sub diversa formalitate posse spectare & ad fidem, & ad Religionem, sed nego vel religionem, vel aliquam aliam, esse virtutem rigorosæ justitiae inter homines & Deum. Tum quia; ut urget Vasq. quamvis peccatum injurya in Deum aliquando vocetur, non debet strictè illa vox accipi: sed eo sensu, quo dicitur etiam Prov. 9. qui arguit derisorum injuriam sibi facit; cùm tamen nemo peccet contra se, in justitiae peccato: hinc peccatum dicitur injustitia, quia non æquatur regula legis. Sequitur item in omni peccato esse duplē speciem peccati, infamnam nepe, propter oppositionem ad aliquam virtutē, & quod sit contra justitiam erga Deum, cum tamen id ante doctrinam Suarri non sit auditum. S. etiam Thomas 3. p. q. 85. a. 3. dicit penitentiam non servare justum simpliciter. Tum quia. Inauditum est in scholis de duplice Religione, ut facit Suar. disputans, Sacrilegiumque semper censetur esse vitium Religioni, & non justitiae erga Deum, oppositum. Tum quia, hanc meritorum etiam sumuntur vi voti non tantum nos obligati ex virtute Religionis, sed etiam rigorosa justitiae. Vel enim sumunt religionem, inquit Vasq. secundo modo hoc est pro virtute Deo cultum exhibente, & sic non est

rigorosa justitia, ut ipse docet Suar. Vel prior modo, & sic contradicetur sensu communi, qui ad Religionem secundo modo sumptam revo cat votum Deo factum.

3. RATIO Ejusdem Vasq. ibidem 1. p. num. 12. Si ex eo, quod nos Deo offerimus opera nostra, quæ apud eum meritoria sunt, & ipse pro eis retribuit, dicetur servare commutativam propriæ, sequitur ante quamlibet promissionem ad id obligari: nam si accipit obligativè justitiae, debet retribuere.

RESPONDEST Suar. In Opusc. n. 38. Ad hoc, ut ex operatione unius redundet obligatio justitiae in alio, non satis est, ut opus ipsum sit tali mercede dignum, secundum moralem aestimationem, sed neesse est, ut ex alterius voluntate & formali, & virtuali pacto, cum illo fiat: quia nemo potest ex justitia obligari, praesertim ab alio, qui non est superior, nisi intercedente consensu & voluntate illius; & sic, qui in aliena vinea non vocatus laborat sua voluntate, nihil ei tenetur Dominus solvere ex justitia. Neque valet si dicatur, sufficere quod Dominus videat labore & consentiat in opus utile; quia aliud est videre & consentire in opus mihi utile, aliud vero consentire in illam utilitatem, tanquam emptam & mercede solvendam. Illud quidem prius intercedit, sed non sufficit ad justitiae obligationem: potest enim acceptare, ut liberale beneficium, quod fors non acceptaret, si sciret pro illo esse redditum pretium. Ad eum modum, quo in curiis Principum aliquis alium honoris causa sequitur, quod si ex pacto faceret, mereretur retributionem; quando tamen id facit voluntate sua aliquis, etiamsi alius videat, imò gaudere se ostendat, non propterea ex justitia obligatur. Multaque sunt utilia, quæ si pretio sint emenda, prudentes homines ea excusant; requiritur ergo pactum per se loquendo: quia si in circumstantiis personarum & operis moraliter constaret ibi intervenire pactum tacitum, jam tunc oriretur obligatio justitiae, quia in moralibus tantum operari solet consensus tacitus, sicut expressus, quando cadunt in idem si sit consensus, ut dictum, non in utilitatem, sed in pactum.

ADDIT Suar. Etiam, posito, quod inter homines sine promissione ex solo videre & acceptare oriretur obligatio justitiae, nondum oriretur in Deo, independenter ab ejus promissione; quia tacitus consensus tunc inducit obligationem, quando is, qui laborat, nullo titulo esset debitor talis rei, vel operis, & ita si is qui laborat, sit servus, nunc quid labor ejus poterit obligare ex justitia, propter solam scientiam, & consensum sine ullo pacto? Creatura autem multis titulis est obnoxia est Deo. Denique secluso omni pacto, poterit adhuc intercedere ratio meriti & præ-

\* H

mii,

R. P.  
H. MLOD  
JANOWSKI  
TOM. 3. c. 4.  
D. VI  
G

mii, cuius retributio, ex parte Dei, pertinebit ad aliquam justitiam latius sumptam.

**C O N T R A.** Tum quia. Expressè Vasq. dicit, tunc videre, & consentire, inducit sine pacto obligationem justitiae, quando Dominus more humano, suspicari non potest illud obsequium gratis exhiberi. Tum quia. Universitatem non ex vi promissionis, sed ex vi accepti non gratuitè, oritur obligatio merentis: si quis enim pro re alicuius valente ro. promitteret s. si promissio non staret, & contra fidelitatem, & contra justitiam peccaret. Ceterum si solveret s. residuum autem s. non solveret, non peccaret quidem contra promissionem, peccaret tamen contra justitiam. Ergo obligatio justitiae oritur non ex pacto, sed ex recepta. Tum quia; additum illud Suar. non convincit: multa enim sunt opera nostra non debita Deo, titulo necessitatis, sed honestatis, qualia sunt opera consilii. Ergo, saltem hæc inducerent in Deum obligationem justitiam ex vi accepti, independenter à pacto, & illa ipsa obligatio, quæ Deo alio titulo debentur, non tollit in illis dignitatem ipsorum ad vitam æternam. Ergo, etiam poterunt obligare Deum ex justitia: si enim aliquid obstaret, hoc ipso deberent esse talis naturæ, ut etiam tollatur in illis dignitas; nam quotiesquis accipit ab alio rem sibi debitam, aliquo titulo, nempe misericordiæ, idèo non debet pro illa solvere: quia hoc ipso, quia est illi debita, non manet apud ipsum digna alio pretio, quamvis alias digna eset, nisi deberetur.

## Punctum Difficultatis 3.

*Continuatur idem Examen.*

**Q U A R T A R A T I O.** Ejusdem Vasq. in i.p. d.85.n.28. Creatura Deo comparatur sicut parvulus Patri, servus Domino, inter hos autem justitia esse non potest. Antecedens probat multis, ex auctoritate Aristotelis s. Eth. c.6. & S. Th. 2. 2. q. 57. a. 4.

**R E S P O N D E T.** Suar. opera nostra, quadam ratione, esse ita nostra, ut non sint Dei, quatenus scil. libera sunt.

**C O N T R A.** Ex eodem Vasq. ibidem. Tum quia. Valor operum nostrorum est ex gratia, quæ à Deo provenit, libertasque est solum fundamentum meriti, nec facimus Deum novo aliquo titulo Dominum nostrarum actionem; & sic, quia filius non potest à qualibet honore de ferre patri, constituitur ad hoc virtus à justitia distincta; ita etiam quia creatura non potest Deo à qualibet honore reddere, non ex justitia illum reddet. Tum quia, ut urget in i. 2. d. 102. n. 25. Filius non emancipatus, non potest esse justus Patri, Deus autem non potest emancipare creaturam. Tum quia. Quando filius non emancipatus excusat agrum Patris, non est di-

gnus pretio, eo quod id v. g. debitum sit, si autem pactum intercessisset, fieret dignum pretio. Jam autem quando nos præstamus opera in obsequium Dei, ante pactum et offerimus rem dignam vitâ æternâ; præcipue in sententia, quæ rationem meriti non formaliter per acceptancem. Ergo, ex illis operibus induci potest obligatio justitiae, ratione dati independenter à pacto, si alias illa inter creaturam & Deum dari potest.

**S. R A T I O.** Ejusdem Vasq. quam sic sibi proponit Suar. Opus. cit. n.42. Quoties offertur creditori res à qualis debita, debitor satisfacit, & creditor tenetur acceptare, & si hoc facere nolit debitor; evadit liber, consequenter quando creditor acceptat satisfactionem, quæ per se non necessariò expellit debitum, nec cogit ad acceptandum, talis satisfactio non est à qualis. Unde inferuntur duo. Christus non satisfecit Deo ex propria justitia: quia satisfactio Christi formaliter per se ipsum non reddit nos imitantes à culpa & reatu pœnæ; alias non esset nobis necessaria jam applicatio meritorum Christi, nec potuit Christus, seclusa promissione, obligare Patrem. Infertur aliud, unumquemque hominem justum, seclusa omni promissione, satisfacere Deo ex justitia, per opera pœnalia: Quod Argumentum fusius proponit idem Vasq. cit. i. p. a. n. 38.

**R E S P O N D E T** i. Suar. quoad satisfactionem propœna, & supponit certum esse de fide, mortali peccato remissio quoad culpam, non remitti semper reatum pœnæ temporalis, quod supplicium, licet ex natura rei debeatur peccato; tamen quod in particulari illud supplicium tale sit, pertinet ad ordinationem Dei, tantitas item remanentis reatus pœnæ: potuisset enim Deus majorem contritionem ad plenam remissionem exigere, consequenter erat necessaria ordinatio divina, cotisentanea quidem ipsis rebus, non tamen existens in ipsis, sine accessu ordinacionis divinæ quo posito. Sic urget Suar. Vel potuit Deus illam penam ita taxare ac definire, ut omnino illa luenda esset, nec computari pro altera pœna, quantumvis magna; vel non potuit? si non potuit. Contra erit. Quia ostendit non potest, quod nulla pœna hujus vitæ sit ejusdem rationis, vel à qualis physicè cum pœna purgatorii. Ergo, cum pœna hujus vitæ sit justa, utpote à qualis pœna purgatorii, potuit Deus illam solam definitè velle, sicut in iudicis etiam humani arbitrio posita est, electione justæ pœna hujus vel illius; spectareque hæc videtur ad universalem providentiam divinam, consequenter in presenti talia opera non habent vim ex natura rei, sed supposita promissione, solumque potest esse diversitas ex ordinatione divina, nimirum quia Deus nunc statuit, ut pœna purgatorii non esset sola, seu absolute definita, sed sub conditione, si ho-

### Disputatio III.

87

Homo in gratia existens, talem pœnam, loco illius, in hac vita suscipere. Nec posset justus sua satisfactoria opera alteri offerre, si ex natura sunt satisfactiva, quia nemo potest imperare, quin opera sua in ipso habeant formalem effectum intrinsecum & connaturalem, supposito quod hanc; hic si operum illorum effectus adeo intrinsecus est, reddere immunem a pœna, non poterunt talia opera in satisfactionem pro aliis offerri: quia non possunt ad utrumque simul de condigno valere, & si pendent illa opera ab intentione, pro quoniam offerantur, hoc ipso intelligitur totum hunc effectum non esse naturale, sed morale, & si potest homo illam satisfactionem ad alium ordinare, multo magis Deus potuisse illa opera ordinare ad culsum sui, alio titulo debitum. Neq; valet, si dicas, necessarium quidem esse legem divinam taxantem, sed illa supposita, nullam aliam jam requiri acceptanceum: hoc enim ipsum est, quod intenditur, nempe condignitatem inter alia ad tollendum reatum pœnae, inclusam in operibus satisfactoris ex pacto, & lege Dei habeti, & si pactum non præcessisset, potuisse Deus etiam ut judex, punire talem hominem in purgatorio; & si stante ordinatione divina, habetur nihilominus condignitas meritorum ad vitam aeternam; cur non etiam ex eadem ordinatione stabit condignitas satisfactionis? solumque erit in hoc differentia, quod in satisfactione, ex parte Dei, nulla sit requisita nova actio sed sola carentia, seu non punitio in igne, in retributione autem est nova actio Dei collativa præmii.

CONTRA ex Vasq. est. In sententia Suar. polita etiam gratia justificationis est necessarius favor Dei, ut a peccati macula purgemur, ergo etiam per illum necessarium erit pactum ad renovationem nostri interiorum, quæ per satisfactionem sit. Quod ipsum per hoc aliud principium probat, quia nemo est dignus pœna, aut tantum pœna sensus ex voluntate Principis, sed ex aliquo facto suo: nam si factum hominis ex se factum non est ad constituendum ipsum dignum, comminatio pœnae, non faciet dignum: aliqui, si judex pro minimo delicto, pœnam comminaretur, ille, qui tale peccatum committeret, dignus esset tota illa pœna, quod est absurdum. Tum quia. Sequeretur ex via allatorum à Suar. principiorum, quod peccator non patetur dignè pœnam illam à Deo statutam, sed pro sola illius voluntate, quod nemo ausit asseverare. Tum quia; aut opus ita exhibitum ex natura sua, & ante pactum relinquit hominem dignum, qui puniatur, licet Deus ratione pacti, illum non puniat: aut non relinquit: si relinquit, sequitur non satisfacere dignè pro pœna hominem, sed solùm intuitu nostri operis non nisi tanquam conditionis, requisitæ à Deo, pœnam nobis condonari; siquidem opus ipsum ex se di-

gnum non est, remissione pœnae, neque voluntate Dei dignum effici potest; si autem non relinquit hominem dignum, qui puniatur, Ergo, opus satisfactorium à nobis exhibitum, ex se, & ante pactum dignum est remissione pœnae.

RESPONDET 2. Suar. ad ea, quæ adferuntur de satisfactione Christi. Et

DOCEAT 1. Suar. Fieri posse ut unus reddat alteri rem æqualem, secundum moralem estimationem, & nihilominus creditor non teneatur ex justitia acceptare; & ita potest aliquis exigere equum ablatum, & non acceptare pecuniam pro illo; posset item exigere restitucionem honoris, quamvis singatur illum esse pecuniæ æquabilem. Unde intelligitur justitiam interdum non quamcunq; æqualitatem exigere, sed quodammodo identitatem. Ita posita pro peccatis nostris æquali satisfactione à Christo, posset adhuc illa satisfactione indigere acceptatione.

DOCEAT 2. Quamvis actio, per quam redditur æquale per se, interdum non sufficiat ad constituantem æquitatem justitiae, intercedente novo pacto, constituetur æquitas, idq; non propter liberalem remissionem, sed propter novum contractum voluntariæ factum; & ita potest aliquis cedere jure ad equum ablatum, factaque conventione de pretio, fiet æqualitas. Quod ipsum in hoc principium resolvitur. Quoties una res pro alia æquali, secundum moralem estimationem compensatur, servatur æquitas, etiam si voluntas commutandi, sine unlla obligatione, fiat. Et licet commutationi consentiendo, aliquam gratiam facere videatur, illa tamen non diminuit æquitatem justitiae, consequenter, nec acceptatio meritorum Christi, facta à Deo, diminuet in illis meritis rationem satisfactionis justitialis.

DOCEAT 3. Siçut in allatis exemplis est necessarium pactum, ita longè magis, quando non præcessit debitus, sed de novo constituendus est aliquis debitor justitiae, per dationem aliqui rei ab alio factam: non interveniente enim pacto, potest unusquisque jus in rem suam retinere, & illud non remittere, etiam pro realia æquali, hinc etiam ad meritum de condigno, ut in eo intercedat vera justitia, debet supponi pactum, siquidem, quando homo meretur, non solvit debitum, sed potius constituit alium debitorem.

DOCEAT 4. Exinde intelligi, quomodo in satisfactione iustorum, multò magis Christi, intercedere possit vera ratio justitiae, quamvis supponatur pactum: licet enim pœnaltates assumptæ æquivalent moraliter satisfactioni purgatoriæ, Deus tamen, non supposito pacto, non obligatur ad hanc commutationem faciendam; supposito tamen pacto, justus verè solvit suum debitum. Exemplificat hoc Suar. Qui habet captivum jure belli, quem ex justi-

\* H 2 tia

R. P.  
H. MLOD  
JANOWSKI  
TOM. 3. c. 4.  
D. VI  
G

tia non tenetur libertate donare, etiam pretio oblato, si tamen accedat pactum, jam erit obligatio iustitiae. Neque valet, si dicas, cum quis habet aliquem captivum, ipse Dominus non est Iesus ab aliquo, neque illi alius debitor est, & consequenter, qui offert premium pro captivo, non satisfacit pro aliquo debito, vel jure, non inquam valet: nam captivus jure belli servitatem sustinet tanquam poenam, ratione injuria per rebellionem commissam. Ergo, & supponitur, Dominus Iesus, & captivus semper manet debitor.

**DOCE T 5.** Posse esse satisfactionem aequalis in morali valore & aetimatione, non tamen in proportione ad solvendum debitum, seu poenam, interveniente que non nisi pacto, tum primum erit illa satisfactione ex iustitia aequalis, quod etiam contingit in satisfactione Christi.

**CONTRA.** Ex Valsq. est. Tum quia. Imprimis, tota haec responso, non attingit principalem difficultatem tactam ab ipso Valsq. i. p. q. 85, c. 6. Nempe justam satisfactionem postulare obligationem pro utraq; parte: ex parte debitoris, ut eam exhibeat; ex parte creditoris, ut eam acceptet: si enim justa est, non potest in aequalitatem ad aequalitatem, & in iustitiam ad iustitiam non reducere, quae obligatio, non debet oriri ex pacto: quia pactum non facit iustam satisfactionem. Tum quia. Immerito supponit Suar. aequalis satisfactionem; secundum aetimationem non sufficere ad constitutandam aequalitatem iustitiale: nam si est aequalis satisfactione secundum aetimationem veram, re ipsa aequalis est; ac proinde omnis obligatio satisfaciendi extinguitur, sive illam alterum acceptet, sive non. Tum quia. Illud exemplum de Domino equi, qui non contentus pecunia equum ipsum exigit in praesenti non convincit. Ponoq; imprimis compensationem aequalis ex iustitia debitam duplum esse, alteram debitam ex delicto; alteram debitam ex commutatione, contractu, contingitq; ut haec posterior, non sit aequalis debito ex delicto; & ita furto equi non est aequalis pecunia pro equo, sed non nisi equis, quando reddi potest: patitur enim injuriam quod rem suam non habeat, cum illam habere possit & velit: accedenteq; consensu creditoris, non satisfit obligationi iustitiae provenienti ex delicto: nam consensu creditoris non facit satisfactionem aequalis, quae non fuit aequalis, sed alia ratione cesset obligatio, succedente scilicet alia obligatione ex contractu, cui per illam solutionem recte satisfieri potest, cessatque iustitia furti, cum non detineatur equus invito Domino, & incipit iusta commutatio equi pro pecunia; praecipue autem: quia id, quod redditur in compensationem rei ablatae dum res perseverat & manet sub dominio ejus a quo ablata fuit, non habet rationem satisfactionis, sed commutationis: cum ta-

men videatur confundi aequa satisfactione, cum contractu emptionis. Idem sentiendum de satisfactione facienda pro honore vel stupro: quamdiu enim Iesus invitus est, & vult sibi honorem, nulla alia satisfactione delicto aequalis consensi debet. Consensu autem in honorati habito de compensatione per percuniam, initur jam novus commutationis contractus. Tum quia; id quod adseritur de redemptione captivi locum non habet. Neque enim pecunia pro captivo oblata habet rationem satisfactionis pro iuria aliqua, sed pretii pro commutatione emptioneque illius. Quamvis autem satisfactione non requirat consensum partis Iesu: quia necessario debet acceptari, si justa sit; tamen contractus utriusq; partis consensum postulat, neque illud premium habet rationem satisfactionis pro iuria bello illata: Nam jam est vindicta sumpta quosdam occidendo alias in servitatem redigendo, postquam autem suam ille injuriam ultus est, nulla alia debetur nova satisfactione ab illa persona. Tum quia. Ea quae attulit Suar. de comparatione meritorum nostrorum & satisfactionis Christi, non convincunt. Si enim merita nostra mererentur vitam eternam iustitiae, mererentur per modum commutationis, non satisfactionis, ad commutationem autem non opus est pacto, sed sufficit scientia & consensus in opus; obligareturq; Deus ad dandam gloriam independenter a pacto, si merita essent merita, iusti commutati mutativi. Christi etiam satisfactione pro delictis nostris, si ex se esset iustitialis ante pactum, omnem iustitiam peccati tolleret. Cumq; haec satisfactione Christi sit pro delicto, & cum omnis satisfactione pro delicto aut aequalis non est, aut si sit aequalis ante consensum creditoris, prorsus absunt debitum, sit, ut etiam satisfactione Christi sine ullo pacto foret extinctiva debiti, si iustitialis foret.

### Punctum Difficultatis 4.

*Quid tandem sentiendum de his Argumentis?*

**P**roposuimus Argumenta Valsq. solutionesque quas adhibuit Suar. Replicas item Valsq. ad solutiones Suarii, ut ita sub unum intuitum Magistorum horum concertatio caderet. Sed hic perstringendum quid sentiendum sit de robo horum Argumentorum.

Quod ad primum attinet. Duplex ei solutio adhiberi posset. Imprimis concedendo utilitatem extrinsecam Dei, quam Deus percipit ex nostris operibus, licet non percipiat utilitatem intrinsecam; nomine autem utilitatis extrinsecæ venit, quia scilicet, licet Deus aequaliter sit, quod ad sua interna felix, non posita laude & obsequio creaturæ, nihilominus amat illas actiones utpote sui contentativas & ejus energias, ut si felicitas Dei penderet ab extrinsecō illius cultu & re-

# Disputatio III.

89

& reverentia, abunde illam felicitatem viillo-  
rum actuum haberet. Unde etiam si commu-  
tativa staret in ratione dati, & accepti lucri, pos-  
set adhuc salvari tota ratio commutativa in lu-  
cro illo, & utilitate extrinseca: Certè enim et-  
iam inter homines magnæ Auctoritatis, & omni  
exceptione majores, evenire hoc potest, ut ali-  
qua habeant bona cum sua excellentia intimè  
conjuncta, & quibus si carerent, haberent di-  
minutionem suæ excellentiæ. Eatalia sunt bo-  
na, quæ addunt quidem aliquid, sed etiam si non  
habeantur, æque manent in se quoad æstimati-  
onem moralem, habentes complementum  
sue fortunæ, & tamen de utrisque bonis inter-  
cedere potest justitia commutativa. Ergo, ra-  
tione illius utilis extrinseca, poterit etiam inter-  
cedere comutativa inter creaturam & Deum.

Deinde ad idem Argumentum dici potest.  
Concedendo, si inhæreatur verbis Aristotelis  
(quæ tamen bene accipi possunt, quod proce-  
dant de lucro & utili, tanquam manifestioribus  
commutativæ speciebus) non reperiri inter  
Deum & creaturam justitiam Aristotelicam,  
accipiendo tamen justitiam, secundum quod  
dicit æqualitatem ratione dati & accepti præ-  
cisæ, afferi potest, quod detur justitia inter crea-  
turam & Deum, præcipuè cum etiam in aliis lo-  
cis discurrens Aristoteles, de commutativa non  
meminerit lucri, ut videre est toto capite quar-  
to, ubi licet, prope medium, lucri meminerit,  
sed nomine lucri non accipit utile, sed accipit  
plus, inter quod, & minus seu damnum, semper  
medium querit justitia, & qui dixerat jus emen-  
datum lucri & danni medium esse, inferius  
dicit, *equum autem medium est, pluris & pau-*  
*toris.*

Quoad secundum Argumentum. Idem et-  
iam dici potest, hoc addendo quod v.g. blasphemia  
secundum formalitatem suam, vulgatam,  
& secundum id, quod in illa principale est; sit  
contra Religionem; in quantum tamen spoliat  
Deum utilitate extrinseca honoris, ad quem ta-  
menius habet Deus, bene poterit esse contra  
justitiam specialem, si aliunde illa non dicatur  
repugnare inter Deum & creaturam.

Quoad tertium Argumentum. Quod etiam  
ferme coincidit cum Argumento quinto, quo  
ad principale illud de requisitione consensus,  
dici potest, conformiter ad mentem Suar. eli-  
ciendo eam ex doctrina ipsiusmet Vsq. Con-  
sentit Vsq. quod in commutativa necessariò  
requiratur voluntas contrahentium, ut videre  
est, ex his, quæ adlata ex Vsq. contra refuta-  
tionem Argumenti quinti Suar. etiam conce-  
dit intervenire pactum tacitum, cur hæc non  
æquivalebunt sibi? quod enim adfert Vsq. pa-  
ctum tacitum non esse materiam juramenti,  
quod tamen convenit promissio, id non con-  
vincit, cur non enim ex subsequenti possit ali-

quis manifestare pactum suum internum, jura-  
ré que pro objecto juramenti, non quidem ma-  
nifestationem sed pactum tacitum præhabitum  
habendo? Et certè quod frangendo pactum  
tacitum nemo peccet contra fidelitatem, non  
oritur ex distinctione illius à voluntate contrahendi,  
sed quia non est clarè signo externo ma-  
nifestatum; sicut, nec voluntas contrahendi  
est juramenti objectum in his principiis, nisi  
manifestetur; defectum illum, ne sit juramen-  
ti objectum, non in diversitatem obligationis,  
sed in defectum manifestationis referendo.  
Unde, etiam, nego tum temporis obligationem  
oriri ex re accepta, sed orietur ex tacito pacto,  
voluntateq; contrahendi. Quod autem non  
solvens nisi promissum quinque cum debeat ex  
justitia solvere aliud quinque, peccet contra ju-  
stitiam, oritur hoc ex voluntate contrahendi  
per Vsq. & apud Suar. ex pacto tacito, adeo-  
que non præcise ratione accepti: quamvis au-  
tem aliqua opera non sint debita Deo, titulo  
necessitatis, sed honestatis; independenter ta-  
men à voluntate contrahendi non inducent  
obligationem, adeoque sine promissione. Ea  
autem quæ adfert Vsq. de merito condona-  
tionēque requisita, alibi supponuntur exami-  
nata.

Quoad quartum Argumentum. Dari dicit  
Suar. emancipationem, ut ita dicam, respectu  
Dei, ex voluntate ipsiusmet Dei, faciente id  
voluntate Dei, & pacto, quod facit ætas in crea-  
tis. Et quamvis valor operum nostrorum sit ex  
gratia: quia tamen Deus, hac ipsa gratia con-  
trahit voluntariè cum creatura; bene illa ju-  
sticialiter poterit aliquid Deo offerre: sicut est  
quidem valor monetæ ex voluntate Principis,  
hoc tamen non obstante, poterit illa monetâ,  
esse subditus justus Principi. Et quamvis crea-  
tura absolutè æqualem honorem Deo tribuere  
non possit, æqualitatem mensurando dignita-  
te, sufficit quod possit offerre æqualem hic &  
nunc, æqualitate per circumstantias, & volun-  
tatem promissionemq; Dei, tantam vel tantam,  
præxigentis mensuram. Ea, quæ adfert de  
merito, alibi examinantur.

Ad quintum Argumentum dici posset, quod  
non ex eo ad satisfactionem Christi fuerit re-  
quisita acceptatio, quasi ex justitia, non potue-  
rit satisfacere, sed quia satisfactio hæc debuit  
esse personalis, adeoque ab ipsis peccantibus  
exhibenda. Negatur item, quod non sit ne-  
cessaria in pœnaliis acceptatio: quod inibi  
supponit Vsq. quia ipsi peccato merenti pœ-  
nam, annexatur ratio offensæ indelebilis, (se-  
clusa satisfactione à persona divina) nisi volun-  
taria dimissione, quæ etiam acceptat satisfacio-  
nem pro reatu pœnae, quæ alias posset esse ju-  
stitalis, nisi impedit ratio illa of-  
fensæ.

\*H 3 Pun.

R P  
HUMLOD  
1810 WSKI  
Dom 3. c. 4.  
D. VI  
6

## Punctum Difficultatis 5.

## Rationes aliorum.

**PRIMA RATIO.** Ex Zuniga. Scienti & volenti nulla sit injuria, ut vult Jus & Arist. l. 5. Eth. c. 9. At Deus non est invitum in actu peccati: est enim potens impedire illud, & non impedit, ultiroque & sponte confert ad peccatum concursum, quamvis illud inefficaciter detinetur.

**RESPONDET 1.** Hurt. ut ratio inviti, quæ Deo competit habeat rationem injuræ, sufficit quod concursus praestitus ad actum peccati, sit voluntarius, cum voluntario admixto, ratione nolitionis inefficacis ipsius. *Hec Responso*

**NON SATISFACIT.** Tum quia: Hoc ipsum, quod assumit, probandum fuit: Cur scil. illa nolito, etiam illi voluntario, conjuncta, fundet injuriam. Tum quia. In illo negotio duo veniunt consideranda, unum, non de negandi concursum: & aliud, ad quidnam tendat usus illius concursus. Prior illa formalitas est efficax, & non respicit jus Dei, sed jus indemnæ libertatis servandæ, nec per illam ullo modo violatur jus Dei, cum sit ipsemet actus dominus; nullius autem respectu sui injuria est; alia autem illa est considerabilitas; an usus concursus divini, non possit ferri in injuriam Dei, & quomodo feretur in injuriam, si habeatur plenum voluntarium ad concurrendum ad suam, ut intenditur, injuriam, quæ certè hoc ipso videtur non esse jam injuria. Tum quia: Immerito assumitur, quod Deus habeat nolitionem tantum inefficacem peccati: quia potest dici habere nolitionem efficacem, quantum ex illo. *Hec dicta pro veritate solius doctrinæ.*

**RESPONDET 2.** Ripalda. Deum etiam tunc esse invitum, voluntate signi, sufficienti ad injuriam, vultque in actu exercito obligationem, ne fiat peccatum. *Hec etiam Responso*

**NON SATISFACIT.** Quia hoc ipsum probari debuisset, quomodo voluntas illa signi, sufficient ad injuriam, in concursu aliis voluntatis, quæ est de concursu ad illum actum, qui dicitur esse injuria? quomodoq; vult in actu exercito obligationem tamque justitiam, ne fiat peccatum? cum voluntarie concursum exhibeat, & non impedit, cum possit.

**RESPONDETUR 3.** De hoc, quod scienti & volenti non sit injuria, redibit infra sermo, nunc in Minori negatur, Deo volente fieri peccatum, quod solum, est injuria Dei: Neque enim Deus vult impium & impietatem ejus. Negotitem, Deum, quantum est ex illo, non esse invitum in actu peccati, quod sufficit ad rationem injuræ. Sic latro facit injuriam, quamvis illi pro vita offeratur pecunia: quia, quantum est ex offerente, nollet illum dari.

**2. RATIO.** Ejusdem est. Si posset ab homine Deo, fieri injuria peccato, teneremur exemplo ad satisfaciendum, adeoque penitendum, quod tamen negant Autores.

**RESPONDET 1.** Suar. d. 15. de Pœnit. S. 5. Legem esse justitiam, quæ prius obligavit, ad non inferendam Deo injuriam, post illam verò factam, obligat ad satisfaciendum pro illa. *Hæc ergo lex, ut affirmativa est, ex se non obligat statim, ut verò est negativa, tūm primum obligat post factam injuriam.* Objiciendoque sibi, cur obligetur homo exemplo ad restituendum ablatum, si possit? reiectisque Soti & Medina responsionibus, tandem subiungit num. 10. disparitatem esse: quod aliter laeditur homo per furtum, aliter Deus per peccatum: homo enim ita laeditur, ut detrimentum aut damnum patiatur in propriis bonis, sibi utilibus, quibus carere cogitur quamdiu res ablata ei non restituitur; & ideo iustitia non tantum obligat ad non accipendam rem alienam, sed etiam ad non detinendam apud se: quia illa carentia rei propria, est quasi continuum nocumentum proximi, quod moraliter gravius est, quando est, privatio diuturnior. At verò, licet nostris peccatis offendatur Deus, non tamen ita laeditur, ut privetur realiqua sibi utili, sed solùm privatur honore sibi debito, ideoque post transactam actualem injuriam, nullum ei nocumentum accrescit ex eo, nec proprius homo apud se detinet aliquod bonum utile, neque illum impedit, ab usu alicuius rei sua. Addit infra num. 12. sub finem, quod ex accidenti possit aliquis obligari ad hic & nunc restituendum Deo, ut si cresceret semper major infamia Dei ex aliqua doctrina falsa, promulgata de Deo. *Hec Responso*

**NON SATISFACIT.** Tum quia. Non est ratio, cur etiam lex negativa de penitendo sic formari non possit: Non tardes restituere Deo; sicut respectu creaturæ, datur negativum preceptum restituendi. Tum quia: immerito recurrit ad hoc Suar. ideo non fieri Deo injuriam per se, dilatione penitentia: quia non auferatur per illam aliquid Deo utile: idque duplice ex fonte. Imprimis, quia ipse Suar. urgenti Vafq. ex eo, Deo non fieri unquam injuriam: quia nihil illi auferatur utilis, negavit hoc principium. Ergo & illi negari debet, non obligari creaturam ad statim penitendum, si peccet, & quod si non peniteat statim non fiat injuria Dei stricta, quamvis peccato non auferatur Deo quicquam utile. Rursus, quamvis in actu peccato nihil auferatur Deo utilis; nihilominus non sequetur in illo actu peccato non inferri injuriam Deo. Ergo etiam, quamvis in dilatione penitentia nihil Deo auferatur utilis, non sequetur, quod illa dilatione non fiat Deo injuria. Tum quia: est injuria homini quando non posita restitutione cogitur carere bonis sibi utilibus. Ergo, etiam est injuria Deo

# Disputatio III.

91

De dilatio pœnitentia, quando per illam cogitur carere Deum honore, qui est illius bonum extrinsecum.

RESPONDENT 2. Lugo d. 3. de Incarn. n. 66.  
Non teneri hominem exemplò ad restitutio-  
nem Deo: quia non potest in individuo resti-  
tui illud, quod injustè abstulit, in æquivalen-  
tiā, non teneat de justitia, quia hoc potest  
Deus, quoties voluerit, sine ullo incommodo  
recuperare, quod idem, moraliter loquendo,  
et illud in bonis habere. *Hec Responso*

NON SATIS FACIT. Tum quia. Ex hoc  
principio, quod aliquis non possit illud in indi-  
viduo restituere, quod abstulit, non sequitur in  
humanis aliquem, si æquivalens possit reddere,  
non teneri restitutio- & compensationem, & si sufficit in com-  
mutativa, imo & requiritur, commutabilium  
differentia, cur ergo excusatibus peccator, ex-  
cepto, quod non possit idem in individuo reddere.  
Tum quia. Quamvis possit Deus facere, cum  
voluerit, ne ponatur sua actualis injuria, tamen,  
hoc non obstante, saltem in casibus, quos admit-  
tit Lugo, non sequitur, quod illud moraliter in  
bonis habeat Deus, per quod actu injuriatur.  
Ergo etiam ex eo, quia hoc potest Deus facere,  
quoties voluerit, ut illud recuperet, non sequi-  
tur, quod non teneatur ad restitutio- & compensationem  
exemplò creatura. Tum quia, obligatio ad re-  
stitutionem taxanda est, non tantum re accep-  
ta, sed etiam voluntate rationabili ipsiusmet  
injuriati, hoc vel illud depositis ex supposi-  
tione injuria, & ex suppositione, quod idem in  
individuo restitu non possit; potest autem ra-  
tionabiliter Deus exigere v. g. actum contri-  
tionis, vel Confessionis Sacramentalis; posito  
autem hīc & nunc restituibili, querere restat:  
quare non obligetur exemplò creatura ad re-  
stituendum? cum posito, hīc & nunc restituibili,  
teneatur in humanis injuriis exemplò re-  
stituere, per se loquendo.

RESPONDERI potest 3. Restitutio, quæ  
deberetur Deo, esset vel ratione rei accepta  
pretio estimabilis, & indubie, supposito quod  
per oppositos jus justitiale Dei extendatur in ta-  
lia, v. g. ex templis ablata; par esset ratio Dei &  
creaturæ, & utrobius ad esset obligatio exemplò  
restituendi. Si autem esset debitum resti-  
tutionis, ratione actus interni mali, injuriantis  
Deum, tunc illa restitutio, vel deberet stare in  
actu retractationis, & hic non obligat exem-  
plò; quia non est major obligatio creatura ad  
restituendum Deo, quam creatura ad restitu-  
endum creaturæ, imo hæc posterior, est major,  
qua certior, qua penitus damnificativa, & af-  
flictiva, & tamen nemo obligatur ad hīc &  
nunc retractandam voluntatem injuriandi.  
Imo, per non paucos parum interest habuisse  
voluntatem retractandi injuriam, modo res ab-  
lata restituatur. Si autem staret restitutio in  
supplendo eo, quod est per voluntatem inju-

riandi ablatum, ne cum obligaretur creatura.  
Rationem reddit Ripalda, quia post injuriam,  
manet quidem in Deo ius hīc & nunc exigendi  
compensationem, si eo ut velit; defacto tamen  
non est homo obligatus ad eam ponendam: quia  
Deus non utitur jure suo exigens illam conti-  
nuo præstari, ut exigunt homines, non ceden-  
tes illi juri. Quod autem Deus non utatur il-  
lo jure suo, inde colligitur: quia nullibi exstat  
tale præceptum, & quia ius benignitati confor-  
me est, non gravare hominem etiam peccan-  
tem tali onere, festinæ compensationis. Quod  
ipsum, ut commodius defendatur, teneri hoc  
potest. Quamvis Deus appetat pœnitentiam  
peccatoris, unde etiam dicitur, *retardes con-  
verti ad Dominum*: depositique hoc & sancti-  
tas illius, & amor animarum; nihilominus, et  
iam posito, quod esset peccatum stricta Dei  
injuria, non depositit hoc Deus exemplò fieri;  
quia cum illa ipsa satisfactio sui inchoationem  
& exhibitionem habeat à Deo per cogitatio-  
nes, quæ sunt in nobis, sine nobis, & concursum;  
cum Deus ipse, non urgente præcepto, talia  
non inchoet, nec etiam depositare potest non  
urgente præcepto: quia alias imprudenter  
exiget satisfactionem: sicut etiam homo non  
exigit justitiae satisfactionem ab eo, cui im-  
possibilis est satisfactio. Deinde tota obliga-  
tio restitutio- & compensationem inæqualitatis in bo-  
nis; malum autem hoc minus afficit maiorem  
fortunam, si sit malum comparatione fortunati,  
non considerabile. Hinc etiam in furto, hoc  
quod sufficit ad mortale in furto pauperi facto,  
v. g. unius aciculae, artifici pauperi, hanc unam  
habenti, non sufficit ad mortale in furto facien-  
do diviti: quia minus malum habet in illa inæ-  
qualitate bonorum. Quia autem bonum hoc  
extrinsecum, quo Deus in peccato privaretur,  
non est malum inæqualitatis in bonis Dei nota-  
biliter eundem gravans: Deus enim bonorum  
nostrorum non indiget; fit, ut exemplò re-  
compensationem non exigat, sed tunc, cum illi  
placuerit, utillo suo jure, non abolito, urgente  
scilicet præcepto: quamvis enim ratio offendæ  
in conspectu Dei sit malum considerabile, ut  
pote infinitum; ratio tamen injuria, in justitia  
litatisque strictæ, non est unde desumat infinita-  
tatem: hinc, non est malum talis inæqualitatis,  
quod urgeat Deum ad hīc & nunc, & exemplò  
depositam satisfactionem.

3. RATIO ex Lorca. Nulla est virtus, quæ  
reddat Deo aliquid illi justitiae debitorum, quæ  
enim? Ergo, non datur justitia erga Deum.

RESPONDETUR. Videri quod præpostere  
urgeatur ex eo, quod non detur virtus, non dari  
objectum. Facile etiam negabunt oppositi  
non dari virtutem, quæ velit indemne servare  
jus divinum. Et aliqui cum Ripalda, ponent  
specialem ad hoc virtutem. Alii revocabunt  
illam

\* H 4

illam ad pœnitentiam, quam etiam dicere possent esse justitiam rigorosè, casu quo possit esse creatura rigorosè Deo justitialis.

## DIFFICULTAS II.

*Probat Intentum.*

**P**ROBATUR 1. Conclusio. Restaurando Argumentum commune, cuius meminist Ripalda & Lugo, illudque ex Zuniga proponit Ripalda. Justitia servat illæsum jus dominii, quod à nobis lædi potest: nam si lædi non potest, dabitur affectus similis justitiae, non tamen verus justitiae actus, sicut in Angelo non est verus castitatis actus, quia non sunt in illo motus concupiscentiæ, quos castitas compescit. Anjus Dei non potest à nobis lædi: lædi enim non potest jus, quod impediri non potest usus rei pro arbitrio suo. Jus autem Dei in nostra opera impeditur non potest, ne illis pro arbitrio utatur, si quidem nostræ voluntates magis sunt in potestate Dei, quam in nostra: potest enim ab illis, quem voluerit actum elicere.

**R**ESPONDET 1. Lugo. Jus Dei posse aliquid à nobis lædi, scilicet exigente Deo ex dominio proprietatis, ut v. g. cum tali auxilio, actum amoris eliciamus, & nobis dissentientibus huic præcepto: tunc enim verè impeditus Deum ab illo actu, cum illo auxilio obtinendo.

**C**ONTRA. Quia hoc ipsum negatur, habere scilicet. Deum jus proprietatis justitialis, seu stando in medio termino allato, jus proprietatis, quod possit lædi à creatura: læditur quidem tunc ejus excellentia, vis mandativa, sed nego lædi dominium proprietatis.

**R**ESPONDET 2. Rip. Ut lædatur jus dominii, non requiritur impediri potestatem physicam obtainendi rem, sed usum potestatis moralis in actu secundo; impeditur autem hic usus, sicut i impeditur usus jurisdictionis: eodem enim modo potest contraveniri arbitrio Domini obligantis, quo contravenitur arbitrio, ex obedientia prohibentis. Quod autem impeditio ipsius potestatis moralis, sit injuria, illustrat: quia fœmina contrahit malitiam adulterii, quamvis maritus occultatus, crimen prospiciat, & ad experiendam fidem mulieris, vel eam castigandam non se prodat: impediturus crimén, si se proderet.

**C**ONTRA. Tum quia. Non ostenditur, qui impediatur usus potestatis moralis, circa jus, quod lædi non possit, in quo tamen se fundat medius terminus argumenti. Tum quia. Argumentum illud à pari non convincit: Certe enim tunc non impeditur ab usu potestatis moralis maritus, nec ex eo est injuria, quasi impediatur ab usu potestatis moralis, sed quia violatur jus, quod lædi potest. Tum quia, quod

ad fertur de dominio jurisdictionis, verum est: quia supponitur jus illud lædi posse, assumit autem medius terminus argumenti, jus, quod lædi non possit. Imò idem medius terminus est pro nobis: quia jus jurisdictionis divinæ nunquam lædi potest, si illo Deus uti velit. Ergo, nec jus proprietatis lædi poterit, si eo Deus uti velit, si autem nolit uti, transeat, quod lædi possit, sed materialiter: quia evadit jam jus, quo Deus uti nolit hic & nunc, adeoque sine ratione formalis injuria. Et hæc pro medio termino communiter adhiberi solito.

**P**ROBATUR 2. Deus jure suo, ut dictum supra, spoliare se non potest per propriam voluntatem. Ergo, nec per alienam spoliari poterit.

**R**ESPONDETUR 1. Ex eo, quod aliquis alium jure spoliare non possit: non sequitur, quod illum injuriare non possit, quia fur non spoliat Dominum jure ad rem, & tamen illum verè injuriat.

**C**ONTRA. Injuria semper est læsio seu destructione juris, licet quia jus multiplex est, multiplex etiam sit ejus læsio. Unde fur licet non lædat jus ad rem legitimi possessoris, verè tamen lædit & auferri jus in re. Quo posito, redibit Argumentum factum.

**R**ESPONDETUR 2. Ex eo, quod Deus non possit se spoliare suo jure; non sequitur, quod à creatura illo spoliari non possit: quia etiam maritus jure se ad uxorem spoliare non potest, & tamen ab adultero hoc jure spoliatur.

**C**ONTRA. Quia negatur jure suo particuli non posse se spoliare maritum, licet adhuc tunc committatur adulterium. Sed quidquid sit de hoc, hoc ipso spoliatus, ut dicit Respondens, jure suo maritus caret illo jure, nullo autem jure, ex dictis supra, suo, carere potest Deus.

**R**ESPONDETUR 3. Disparitatem esse: quia causa mali debet esse defectiva, adeoque creatura; & cum spoliare Deum jure suo sit malum, non poterit rejici in Deum, poterit in creaturā.

**C**ONTRA. Reditur ad Argumentum. Quamvis De ratio injuria sui ipsius tribu non possit, tamen nec creaturæ tribui potest, si Deus manet in jure suo expeditus, illudque amittere non possit. Sed Deus, ut probatum supra, debet semper ex vi sua essentia manere in domino suo, & jure. Ergo non manet injuriatus.

**P**ROBATUR 3. Tum quia. Si nihil repugnet, debemus Deo tribuere jus quam perfectissimum in res, in quas habet jus; perfectius autem est jus, quod est inviolabile, & hanc propositiōnem ostendit inductio: nam jus plebejum, quia à pluribus etiam sine injuria adimi potest, minus est jure nobili, & jus nobile minus est jure regali: quia juri regali, titulo alti dominii subordinatur, jus autem regale vel Reipubl. nulli alteri subordinatur. Quod ipsum in hoc resolvi potest: quia dominium omne est potestas, hinc

hinc jus inviolabile erit perfectius: quia perfectior potestas: est enim potestas ipsiusmet potestatis, & in ipsam potestas potestatem, consequenter est dominium dominii, atque adeo, duplum titulum dominium. Deinde: quia jus inamissibile trahit secum conjunctionem alius perfectionis simpliciter simplicis: nempe inammissibilitatis: conjunction autem duarum perfectionum, nexus dicentium, non potest nisi augere perfectionem; sicut unum & unum, non potest facer nisi duo adferente uno & uno, ens & ens: & ab altera parte allata perfectione & perfectione, non potest esse nisi plus perfectionis, supposito quod dicant inter se nexus illae perfectiones: enim dicant nexus, dicent rationem perfectibilis & perfectivi, habebuntque se sicut aurum & gemmæ: nam perfectiones non nexæ, non faciunt perfectius, sicut vinum, quando diluitur aqua, non est perfectius, perficitur autem jus perfectionis inammissibilitatis. Tum quia. Si Deus injuriari posset, maximè injuriaretur actione peccaminosa, sed illa non injuriatur: quia nullus injuriaretur, vel ideo injuriaretur, quia creatura vellet, quantum est ex illa, lacerare jus illius: quamvis illud auferre non possit, vel ideo injuriaretur, quia etiam defacto jus illud auferre posset. Non primum, quia si creatura vellet, quantum est ex illa, auferre à Deo Sapientiam, Providentiam, Aseitatem, non hoc ipso illas perfectiones auferret. Ergo, etiam, quia creatura vellet lacerare jus Dei, non hoc ipso jam laceret illud. Non secundum: quia jus Dei est perfectio Dei intrinseca, licet aliquid extrinsecum respiciens. Ergo, à Deo auferri non potest: quia nec aliae perfectiones similes Dei v.g. omnipotencia providentia &c. auferri à Deo possunt.

Ex quo ulterius, *Colliges*. Cur honor Deo debitus auferri possit? est enim merè extrinsecum bonum Dei, non in ipsomet Deo honorato stans, sed in honorante, honorabilitatemq; Dei quæ est quid intrinsecum Deo, licet connotatum extrinseci, nemo à Deo auferre potest. Cum autem jus Dei sit potestas intrinseca, inauferibilis erit. Tum quia. Si mihi revelatione non constaret, Deum incarnari posse & mori, deberé dicere illum non posse mori: quia Deum mori, est quid Majestate illius minus, nec habeo rationem demonstrativam, rem ita posse se habere: Ergo, cum revelatione non constet, Deum injuriari propriè, asserendum id non erit, quia etiam injuriari, videtur esse Majestate illius minus fierique injuriatum, est minorari, & ignorabiliter. Tum quia. Si nihil obsit, jus Dei in recessas debet ponи proportionatum suo principio immmediato & radici, sicut inducitur ostendit in aliis, fundatis in sua radice, urgetq; hæc ratio, quia ea, quæ in se aliquid radicat, solet radicare in bonum suum, adeoque, ad sui proportionem, cum radix ideo ponatur, ut se in perfecto statu

contineat: nihil autem perficitur, nisi sibi proportionatis, radix autem juris divini, est vel Aseitas, velratio essentia perfectissimæ, in ratione essentia, quæ ratio trahit secum inamissibilitatem, quam vel ipsa ratio radicis postulat. Si autem radix trahit inamissibilitatem, trahet & dominium Dei, accommodans se tue radici.

*Addo.* Habet quidem Deus jus, ut exigit ne peccetur, sed non jus quod amittere potest, & si in creatis esset etiam jus inamissibile, non esset etiam per injuriam laesibile. Unde, quando aliquis redimit apud prædonem vitam, offertque divitias non invitus, si insuper haberet potestam expeditam utendi illis sui divitiis, non dando illas si vellet, & si jus in divitias, inamissibile haberet, non injuriaretur verè. Ergo, nec Deus injuriabitur verè. Tum quia. Si injuriaretur Deus, maximè injuriaretur affectu quo vellet creatura injuriare Deum: maxima enim est injuria, volitio expressa injuria. Sed etiam tunc non injuriaretur Deus, quia ex præculo affectu injuria Dei, non sequitur injuriari Deum. Quod universaliter in hoc resolvitur: quia si affectui desit aliquid, ne intra speciem, quam affectat, ponatur, non erit affectus illius speciei: sic, si affectet creatura amare Deum theandricè, non amabit hoc ipso, quia deerit principium ponens actiones in specie theandricarum, nempe persona increata, idque non solum contingit in actionibus bonis, quæ debent, sicut perfectæ, esse ex integra causa; sed etiam in actionibus peccaminosis. Unde, si quis velit peccare omni peccato possibili, non peccabit omni peccato possibili: quia deest representatio explicita illarum specierum peccati, fundans rationes voliti, deest autem etiam in præsenti, cùm habetur voluntas juris divini auferendi, deest, inquam, auferibilitas juris.

### DIFFICULTAS III.

#### Solutio Objectionum Communiorum.

**O**BJICIT I. Lugo de Incarnatione d.3.n.55. Habet Deus supremum dominium, ex quo oritur in illo jus prælationis circa omnia nostra opera, quibus, si uti velimus contra Dei jus, committimus injuriam, sicut si servus exigente Domino ejus operam, nolit illam reddere.

**R**ESENDE TUR. Jus non stare in prælatione, posito quod stet; quia non esset jus prælationis auferibile à Deo, non esset jus subiectum injuria: haberet enim se ita post injuriam, ut potest inauferibile, sicut se habuit ante injuriam, ante autem injuriam, non erat injuria. Alia est ratio servi, quia auferit invito Domino jus in re, quod ipsum in Domino creato est auferibile, nec conjugitur in creatura potestati expeditæ utendi re, prout voluerit.

INSTAT

R. P.  
THEMLOD  
1310 M. S. K.  
Vol. 3. e. 14.  
D. V.  
6

**INSTAT 1.** Idem. Deo habente perfectissimum dominium, jus illud Dei potest a nobis laedi exigente v. g. Deo, ex dominio proprietatis; ut cum tali auxilio eliciamus actum amoris, quem non elicimus: tunc enim verè impedimus Deum ab illo actu, cum illo auxilio obtinendo, ad quem actum non solum secundum se, sed etiam per tale auxilium, habet Deus jus, ratione supremi dominii.

**RESPONDETUR.** Quando confertur auxilium, non nisi sufficiens v. g. ad amorem, habet Deus jus ad posse actu operationis, & hoc jus illius non violatur, nec auferitur: nulla enim negatione operationis auferitur posse actu operationis, inclusum in auxilio sufficienti, sed nego ita Deum exigere, ut habeat tunc jus ad actu operationis: neque enim aliter illud jus procedit, quam dicit prudentia divina, quæ non dicitat fore cum auxilio sufficienti actualem operationem. Et cum ad ipsam suppositionem negationis consensus sit, etiam voluntas Dei requirita suo modo, sit, ut, ponendo auxilium non nisi sufficiens viilius, non habeat jus Deus ad esse actu operationis, quamvis cum hoc sit, ut non nisi culpa creaturæ accidat, cum tali auxilio negatio operationis. Directè autem dici potest, quod tunc impediamus Deum hoc sensu, quia non ponimus actum, qui est objectum actualis Dominii divini, sed non impedimus auferendo Deo expeditam potestatem illum actum habendi, si vellet; hoc autem requiritur ad injuriam, quia hoc formalitat lassionem juris, formalisando lassionem potestatis. Mera autem non positio ejus, in quod se extenderet dominium Dei, non formalitat injuriam: neque enim injuriatur per hoc Deus, quod alias ego possem facere, & non facio.

**INSTAT 2.** Per auxilium sufficiens, non potest Deus obtinere actu dominium, & hoc ut sit sufficiens, est ex nobis.

**RESPONDETUR.** Per auxilium sufficiens potest Deus obtinere dominium actu; sed non obtinet actu dominium, nec illi dicit prudenter, quod sit actu obtenturus, consequenter, non laedetur tunc, ulla potestas Dei.

Deinde ut hoc auxilium sit non nisi sufficiens selectivè, non est hoc ex nobis: hinc quia potest feligere Deus aliud auxilium, manet in Deo expedita potestas; quodque non selegit, cum sit suppositio consequens, non auferit a Deo potestatem, licet ut auxilium sit non nisi sufficiens, hoc sensu: quia ex nobis est subractione consensus, licet, inquam, hoc sensu ex nobis sit, quod sit non nisi sufficiens.

**INSTAT 3.** Hoc ipso, quia hoc auxilio in his circumstantiis non potest Deus capessere dominium actu, hoc ipso, inquam, injuriatur Deus, licet non maneat injuriatus, quia alio auxilio potest id acquirere.

**RESPONDEBIS.** Non esse injuriatum Deum; quia ipse se legit tale auxilium, & haec ipsa selectione, non auferit ab illo potestatem feligendi aliquid auxilium, quod ad salvandam potestatem expeditam sufficit, sicut sufficit, sive manu dextra, sive sinistra possit recipere tuum, si velis.

**OBJICIT 2.** Ripalda. Deus habet jus strictum dominii in obsequia creaturæ, exigendo illa dominio proprietatis. Ergo, homo ea exhibens potest exercere justitiam strictam, & ea negans, in justitiam.

**RESPONDETUR.** Negando Antecedens.

**INSTAT 1.** Materia capax terminandi arbitrium Dei, quā dominus est, est materia capax justitiae & injustitiae. At obsequia creaturæ, sunt materia capax terminandi arbitrium Dei, quā Dominus est.

**RESPONDETUR.** Negando Min. Obsequia autem si exigantur titulus dominii auferibilis, vel acquisibilis spectant ad justitiam strictam. Ad justitiam autem latiori modo sumptam, spectabunt, si exigantur a dominio inacquisibili & inauferibili: si enim alicui non auferatur dominium, quā injuriatur in dominio? consequenter honestas contenta in illis obsequiis, spectabit ad justitiam latiori modo sumptam.

**INSTAT 2.** Materia capax contractus & pacti, est materia capax justitiae strictæ, obsequia autem creaturæ, sunt materia capax pacti.

**RESPONDETUR.** Materia capax pacti, cui si non satisfiat, auferetur dominium & potestas expedita, est materia capax justitiae, secus si non auferatur.

**INSTAT 3.** Justi obsequia re ipsa offerunt Deo, tanquam Domino habenti jus proprietatis, ex motivo satisfaciendi talijuri.

**RESPONDETUR.** Justi rudiores de isto jure nesciunt, ii quo nostram sententiam tuentur docti, non offerunt hac mente obsequia: quod sit dominus, habens dominium acquisibile, quod tamen requiritur ad justitiam.

**INSTAT 4.** Homo tenetur ex justitia cave-re peccata contra naturalem legem, habetque jus Deus ut homo caveat ea peccata; nec cede-re potest hoc jure, nec facere, ut in peccatis ratio injurie tollatur.

**RESPONDETUR.** Præcisa formalitas legis, respicit obedientiam, hinc violatio naturalis legis erit inobedientia, non injustitia; & licet Deus non possit cedere jure suo, ne peccatum, sit illius injuria latiori modo sumpta, non tam nihil jus salvabit, rationem injurie strictæ.

**INSTAT 5.** De facto existit stricta justitia hominis erga Deum, homine ex pacto exhibente obsequia, ut Deus tribuat gratiam & gloriam.

**RESPONDETUR.** Non intervenire tunc justitiam strictam, idque ex dictis, licet interveniat justitia latiori modo sumpta, quam alias explicuimus.

Obji-

# Disputatio III.

95

**Objicit 3.** Suar. de Pœnitentia d. 2. num. 6. Scriptura frequenter vocat peccatum, injuriam Deinde & exigit satisfactionem non solum ex charitate, sed etiam ex justitia; scriptura autem debet accipi simpliciter &c. Et si subditus Principi tributum & honorem debet ex justitia, debet & creatura Deo.

**RESPONDE TUR.** Nec appellatur à scriptura peccatum injuria rigorosa, nec ex justitia rigorosa exigitur satisfactio; ne autem simpliciter accipiuntur verba scripturae, obsunt rationes supra allatæ. Subditus ex justitia debet tributum Principi: qui auferit illi potestatem expeditam tributi, non est autem hoc per ordinem ad Deum.

**INSTABIS** ex eodem. In omni peccato utitur homo re aliena invito Domino: utitur enim suis actionibus, contra arbitrium Dei.

**RESPONDE TUR.** Utitur creatura suis actionibus peccaminosis invito Deo hoc est dispendiente, sed non invito hoc est carente expeditam potestate, ne fiat illa actio.

**Objicit 4.** Tota hæc Doctrina supponit hoc principium: Ex eo Deum injuriari non posse; quia si velit haber expeditam potestatem utendi jure suo, utpote inauferibili, hoc autem principium non convincit. Nam imprimis, sicut alias perfectiones reperibiles in creaturis, non est necesse ponere in Deo cum imperfectionibus, ita nec jus cum imperfectione amissibilitatis.

Deinde, ostenditur Deum catere interdum expedita potestate: vult enim non esse peccatum, habet potestatem ne sit peccatum, sed ut si homo sanctus, hanc potestatem non habet expeditam, calu quo de facto non sit sanctus.

**RESPONDE TUR.** Concedo perfectiones Deo & creaturis communes, non debere in Deo ponii, cum imperfectionibus; & si in ipso concepitu alicujus perfectionis involvatur etiam imperf ectio, tunc jam illa perfectio in Deo ponii non poterit; poneretur enim sine suo concepitu. Jam autem jus, ut ponatur in Deo, & quidem cui per injuriam contraveniri potest, debet ponii jus amissibile simpliciter, aut jus impendibile, ut habeat Deus expeditam potestatem, si velit. Si enim manet illud tale jus post injuriam, sicut fuit ante injuriam, utpote inamissibile, nulla erit contra jus illud injuria. Negatur ulterius, impeditaliquando in Deo potestatem expeditam, si illa uti velit Deus; quia si velit non esse peccatum, habet expeditam potestatem, ut non sit, & ut sit homo sanctus; tuncque cum auctor non extendit dominium suum in Sanctitatem auctalem, cuius carensia supponitur, habet adhuc expeditam potestatem, si velit, ad ponendum sanctitatem, & ad extendendum suum dominium auctale, in eandem, si velit.

**INSTAT 1.** Vel exigente Deo aliquid à creatura, facit illi Deus injuriam; vel non facit? si

non facit. Ergo, habet jus; si facit. Ergo Deus non est, utpote injurius.

**RESPONDE TUR.** Hoc sensu negativo habet jus Deus; quia nemini facit injuriam, sed non hoc sensu, quasi jus habeat, per injuriam auferibile.

**INSTAT 2.** Ad jus justitiale non requiritur ejus auferibilitas.

**RESPONDE TUR.** Requiri implicitè. Si enim sit jus inauferibile, non erit per injuriam auferibile, ex dictis.

**INSTAT 3.** Auferibilitas est, in jure imperf ectio.

**RESPONDE TUR.** Esse imperfectionem, sed necessariò innexam juri: sicut castitati innexa refrenatio motuum sensibilium.

**Objicit 5.** Arist. 8. Eth. docet, inter eas personas reperiri justum, inter quas reperitur amicitia. Jam autem inter Deum & hominem, de fide est, dati amicitiam.

**RESPONDE TUR.** Sufficere ad mentem Arist. ut inter Deum & creaturam intercedat justitia, non rigorosa; cum nec amicitia, quæ debet esse inter pares, eaq; Aristotelica, inibi reperiatur, licet reperatur amicitia Theologica.

## Argumenta ex Recentioribus.

**O**bijicit 1. quidam. Non potest quidem jus Dei à nobis laedi in omnibus circumstantiis constitutis invito Deo, sufficit tamen quod laedatur invito Deo in aliquibus circumstantiis: licet enim, si Deus velit, possit elicere omnino cum præjudicio nostra libertatis consensum à nobis, vel si nolit concurrere ad actus peccaminosos, non possemus violare jus Dei: quia tamen in statu libertatis, determinamus nos, ad non servandum jus Dei, peccamus contra jus Dei: nam in hoc, & pro hoc statu, habet Deus jus exigendi actiones nostras à nobis, titulo dominii.

**RESPONDE TUR.** Negando laedi tunc justitialeiter jus Dei, cum salva etiam libertate nostra, habeat expeditam potestatem eliciendi à nobis consensu. Et quamvis ex suppositione, v. g. odii, non possimus non elicere odium: quia tamen suppositio illa est talis, quæ accidit, ira, ut haberet Deus potestatem expeditam impediendi, illam suppositionem, si vellet; fit, ut pullulatio illius suppositionis, non auferat Deo potestatem, adeoque & dominium, quod per potestatem definitur.

**INSTAT 1.** Idem. Ad hoc ut aliquis censatur invitus, non requiritur, ut impedit, si possit, sed ut prohibeat; & id esse contra suam voluntatem declarat, & ita, si aliquem, de quo est probabile, quod furetur, permittat Prætor versati in civitate: si tamen præcipiat illi, ne furetur, non eo ipso vult ut furetur; ita etiam in praesenti, Deus, prohibendo peccatum, non utitur quidem

R. D.  
THE MLOD  
IAGOSKI  
10. 3. e. 14.  
D. VI  
6

quidem vi despota, utitur tamen politica, prohibendo ne fiat, adeoque sufficienter ad injuriam.

**R E S P O N D E T U R.** Concedo ad hoc, ut aliquis dicatur invitus, sufficere ut prohibeat, sed ita, ut tunc non nisi censeatur, contraventio illi prohibitioni, iustitia, quando aufert ipsam expeditam potestatem, utendi illo jure; hanc autem nego unquam auferri à Deo. Instantia de prætore non tenet: quia adhuc jus illius est auferibile, de factoque aufertur, qui si & retineret jus ad actionem, & si veller, expeditè posset habere jus in ipsam actione, certè tunc non injuriaretur.

**I N S T A T 2.** Idem. Si creatura non injuriaret propriè Deum, temerè & irrationaliter peccator doleret ex motivo justitiae, maximè ex eo motivo, quod Dei honorem violaverit, quod est motivum justitiae: sicut dolens Paulus, quod honorem Joannis violaverit, procul dubio id facit ex motivo justitiae propriè dictæ.

**R E S P O N D E T U R.** Non est tam obvium, ut homo doleat de peccatis ex motivo justitiae, quo aliquis movetur, non moyetur temerè: quia adhuc inter Deum & creaturam datur justitia non rigorosa, probabileque faciunt oppositi, quod detur rigorosa: consequenter nihil temere fieri. Ruris, rigorose loquendo, negatur quod dolere propter honorem violatum, sit motivum rigorosæ justitiae, sed contra virtutem debitæ observantiae, sub qua continetur honor superiorum, dignitasque, est id, cui opponitur formalitas offenditæ, jus autem est, cui opponitur formalitas iuriae. Sed concessio etiam quod istud motivum sit strictè justitiale, id tum temporis verum est, quando impeditur expedita potestas habendi honorem, si velit, quæ nunquam à Deo aufertur.

**I N S T A T 3.** Idem. Peccata omnia sunt contra honorem Dei. Ergo, contra justitiam. Antecedens probatur. Quia alias peccata in Deum essent vel paria, vel inferioris ordinis, quæm offensæ humanæ: solo enim honore læso attolluntur, hinc offensa Regis præcise ob aureum furto ablatum, non excedit offenditam Pauli, aureo minorati.

**R E S P O N D E T U R.** Omnia mortalia taxari dignitate divina, non sunt tamen contra justitiam: quia non aufertur Deo expedita potestas habendi illum honorem, si velit. Unde etiam peccator utitur suis potentissimis Deo invito hoc est displicente sibi, sed non invito quasi amittente expeditam potestatem. Jam autem præcisæ displicentia, non est iuria.

**O B J I C T 2.** Perez in materia de Incarn. Peccatum est contra dignitatem Dei, & continet divinæ dignitatis indignam tractionem. At omnis indigna personæ dignæ tractatio, est iuriosa ipsi: officium enim justitiae distributivæ est, vetare indignam personarum dignarum tra-

ctionem, & unicuique dare id, quod ipsi debetur, secundum dignitatem ipsius.

**R E S P O N D E T U R.** Præcisus titulus in honorationis, est quidem reductivæ iuria, sed non rigorosa: certè enim dishonoratio, & iuria, definitionibus differunt: nam dishonoratio est oppositio excellentiæ, & iuria, est oppositio juri. Unde etiam & pietas in Parentes, quæ trahit secum honorationem eorumdem, non est rigorosa, sed reductivæ justitia. Negatur item quamcumque subtractionem honoris, etiam ab inferiori, esse contra justitiam distributivam, sed contra debitam observantiam, tuncque est contra justitiam, quando digno ex bonis communibus negatur id, quo dignus est, idque à distibuentे proprio vel alieno nomine, semper tamen, cum titulo alicujus prælationis. Directè autem ad objectionem dici potest, quod illa personæ dignæ tractatio sit iuriosa, quæ aufert expeditam potestatem utendi honore si velit.

**O B J I C T 3.** Idem. In creatis, violatio legis Principi humani, potest non esse interdum iuriosa: quia potest aliquid exigere non propter tuendam dignitatem propriam, sed propter v.g. tuendam dignitatem subditorum. Jam autem Deus non potest, facere legem, quin ipse Deus sit finis, cui obligatio potissimum servit. Ergo omnis violatio talis legis erit Deo iuriosa.

**R E S P O N D E T U R.** Etiam concessio, quod Deus propter tuendam suam dignitatem principaliter leges ferat, adhuc violatio talis legis non erit strictè iuriosa Deo. Imprimis, quia transgressio legis potius est inobedientia, cum inobedientia per hanc transgressionem concipiatur. Deinde, quia non aufert Deo expeditam potestatem.

**O B J I C T 4.** Quilibet Legislator per suam legem acquirit aliquid jus iustitiale, vel ad rem præceptam, vel saltem ad promulgationem legis, & exercitium suæ jurisdictiæ expeditum, ad puniendam violationem legis. Ergo, cum omne peccatum sit contra legem Dei, per illam legem debebit acquirere Deus jus aliquod iustitiale, cum hac differentia, quod Legislator creatus, possit non desiderare ipsam rem præceptam fieri, propter v.g. emolumenatum mulctæ pecuniaria, & se irrogandæ; secus Deus.

**R E S P O N D E T U R.** Dum detur peccatum Philosophicum, non omne erit contra legem Dei formaliter, sed quidquid sit de hoc, posita lege, acquirit quidem Deus jus non rigorosæ iustitiale, acquiritque potius ratione connotati, ita ut hic ponenda sit doctrina circa acquisitionem, quæ ponitur circa actus Dei liberos, licet verum sit Deum, dum fert legem, velle semper fieri rem præceptam.

**I N S T A T** Idem. Quando Legislator creatus ponit legem criminis læsæ majestatis, interponit tunc dignitatem suam, ut offendendam, irrogaturque tunc Principi violatione legis iuria.

## Disputatio III.

97

juriari. Jam autem vetans Deus peccata: interponit suam dignitatem.

**R E S P O N D E T U R.** Interponit quidem Deus nunc suam dignitatem, sed ita, ut oppositio illi facta, non auferat expeditam potestatem, si vellet servandæ sua dignitatis, quod non habetur in creatis.

**O B J I C T U R 5.** Vera est inhonoratio Dei, quantumvis Deus retineat expeditum jus suæ excellentiæ. Ergo etiam vera erit injuria, etiam si Deus retineat expeditam potestatem: &c.

**R E S P O N D E T U R.** Disparitatem esse: quia in casu Antecedentis, nihil desideratur, ut tunc sit inhonoratio, quæ definitivè est, actualis oppositio excellentiæ. Jam autem, si retineatur expedita potestas utendi, non habetur formalium injuriæ: quia injuria formalisatur per derogationem juri, non est autem derogatio juri, si habeatur expedita potestas, cum jus ipsum, illam potestatem necessariò importet. Ruris, datur principium, ostendens bonum hoc extrinsecum Dei, quod est honor, posse auferri titulo ipsius extrinseci. Jam autem econtra, datur principium, ostendens jus, & potestatem illam, auferri non posse.

## Q U Ä S T I O III.

*De Aliis Subjectis iustitia.*

**P R Ä M I T T O 1.** Ut perspringatur tota doctrina, de aliis subjectis iustitia, assumendum est, unum principium Aristotelis & aliud S. Thomæ ut his majoribus præactis, facile supponantur minores.

Ponit tale principium Aristoteles 5. Eth. 16. Nullius erga sua simpliciter iustitia est, possessio autem, & liberi, quoad tantuli fuerint, & non separati, quasi quedam uniuscujusque sunt, at se se ledere eligi nemo, unde nullius erga se iustitia est. Sensus est. Nemo sibi ipsi justus, nemo sibi ipsi iustus, ita ut quod ipsum est, vel quasi ipsum, jam non sit contra illud simpliciter iustitia, nec erga illud iustum, illiusmet ipsius.

Aliud est principium S. Thomæ hic q. 57. a. 4. in Corpore. *Ius sive iustum dicitur per commensurationem ad alterum.* Alterum autem potest dupliciter sumi, uno modo, quod simpliciter est alterum, sicut quod omnino est distinctum, sicut apparet in duobus hominibus, quorum unus non est sub altero, sed ambo sunt sub uno Principe v.g. Civitatis & inter tales secundum Philosph. 5. Eth. c. 6. est sempli citate iustum. Alio modo dicitur aliquid alterum non simpliciter, sed quasi aliquid ejus existens;

E hoc modo in rebus humanis, filius est aliquid Patri: quodammodo est pars ejus ut dicitur 8. Eth. c. 12. Hoc principia coincidunt. Aristotelicum tamen, significat rationem priorem; quia magis absolutam: ratio enim sui ipsius, quam talis, absoluta est, usurpaturque ab Arist. ratio autem, esse alterum, est ratio respectiva aliis à se.

**P R Ä M I T T O 2.** *Hoc, quod est quasi alterum, duo importat, & alteritatem, quandam, & non alteritatem, licet aliunde defumibilem, ne contra dictiorum pullulet.* Et ita potest dici alteritas in ratione distinctæ realiter naturæ, & non alteritas ratione alicujus conjunctionis physico-moralis, vel merè moralis.

Tres autem fermè sunt classes istius, quasi alteritatis.

**P R Ä M I T T O 3.** *Quæ sit prima classis, quasi alteritatis.* Prima classis est Nascentia qui enim nascitur, hoc ipso, quia nascitur, distinctus est realiter, cum tamen sit decisa substantia generantis, accedatque moralitas investiens utrumque in bona utriusque non est alteritas simpliciter. Expressit hanc quasi alteritatem Arist. 8. Eth. c. 12. Parentes enim, inquit, amant liberos quasi ex illis quidpiam sint. In quo ipso termino exprimit alteritatem quandam. Cum enim nihil ex seipso sit, sicut nec quidquam se ipsum producit, hoc ipso dicunt filii alteritatem. Dicunt etiam quandam non alteritatem, eo quod cum ex illis sint, sunt quasi illi ipsi, quod ibidem inferius his verbis exprimit. Parentes igitur filios ut scipios, amant: qui enim ex ipsis oriuntur, sunt quasi alteri ipsi. Ex quo postea principio, colligit Aristoteles quare magis diligunt a Parentibus filii, quam è converso: & quare specialiter Mater magis diligit filium, p. p. Patre? Magis, inquit, sciunt Parentes, qui ex se orti sunt liberi, quam nati ex illis, se esse genitos: subditque infra, atque bene cur matres magis diligant, etiam patet. Sensus est. Nihil volitum nisi cognitum volitio ergo boni, quæ intercedit inter Patrem & filium, cum innitatur certiori notitia, certius enim sciunt Parentes, quod hic à se sit genitus, fit, ut certiore illam notitiam sequatur intensior amor. sed quæ illic ratio amandi? Respondet Arist. proprium enim ei, à quo oritur quidpiam est, id quod ex ipso oritur, ut dens & capillus, & quodlibet ei, qui id habet, illorum autem nulli id, à quo oritur, quasi diceret, causa amandi est nascentia: quod enim oritur per nascentiam, est proprium illius, adeoque quasi scipium amat, amando illum; potius autem sunt filii Patrum, quam Patres filiorum, exphrasi Aristotelis.

**P R Ä M I T T O 4.** *Secundam Classem quasi alteritatis, quæ est conjugatio.* Etiam enim conjuges, habent inter se alteritatem quandam, & non alteritatem. Alteritatem quidem: quia conjugium semper est duorum. Et non alteritatem, ratione communionis iurium. Hanc alteritatem rejicit Aristoteles ibidem in id: quia maior est communicatio inter conjuges, quam inter cives & Rempubl. ubi tamen reperitur non alteritas, idque probat dupli titulo, tum majoris necessitatis hujus communione, tum universalitate. Viro item, inquit, & uxori amicitia esse naturæ videtur: homo enim conjugale magis, quam civile animal est. Deinde universalitatem colligit: quia id etiam animalibus commune est, quod si major est conjunctio inter conjuges quam cives &

\*I

Rem.

R. P.  
H. M. O. D.  
ia omnes  
T. o. 3. e. 14.  
D. VI  
6